

Yleisradio Oy
Ohjelmajohtaja Päivi Kärkkäinen
PL 94
00024 Yleisradio

VIESTINTÄVIRASTON ARVIO HERKULLISET NAAPURIT-SARJAN JAKSOSTA LUNNAAT JA PALKKIOT

Asian tausta ja säännökset

Viestintävirasto on vastaanottanut liikenne- ja viestintäministeriöltä siirrettynä katsojayhteydenoton, joka koskee 18.12.2004 kello 9.10 Yle TV2-kanavalla Lastenaamu-ohjelmassa esitetyn Herkulliset naapurit-sarjan Lunnaat ja palkkiot-jaksoa.

Viestintävirasto valvoo televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 35 §:n nojalla kyseisen lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n mukaan televisiotoiminnan harjoittajan on huolehdittava siitä, että televisio-ohjelmat, jotka väkivaltaisuuksensa tai seksuaalisen sisältönsä vuoksi tai kauhua herättävällä tavalla muulla näihin rinnastettavalla tavalla ovat omiaan vaikuttamaan haitallisesti lasten kehitykseen lähetetään sellaiseen aikaan, jolloin lapset eivät tavallisesti katso televisio-ohjelmia.

Säännöksen tulkintakäytännössä on kesästä 2004 lähtien ollut käytössä kolme vedenjakajakellonaikaa ikärajoineen. Käytännön mukaan alle 11-vuotiaille haitallisia ohjelmia ei saa lähettää arkinen ennen klo 17.00, alle 15-vuotiaille haitallisia ohjelmia ei saa lähettää ennen klo 21.00 ja alle 18-vuotiaille haitallisia ohjelmia ei saa lähettää ennen klo 23.00.

Viestintävirasto pyysi Yleisradio Oy:lta selvitystä asiassa ja näytenauhaa nyt kyseessä olevasta jaksosta. Edelleen Viestintävirasto pyysi lausuntoa valtion elokuvatarkastamolta.

Saadut selvitykset

Yleisradio Oy:n selvitys

Yleisradio Oy:n selvityksen mukaan Herkulliset naapurit-sarjaa esitetään lauantaisin klo 9.01 kouluikäisten lasten ohjelmapaikalla. Lauantaiaamujen kahden tunnin lasten- ja nuortenohjelmien osuus on jaettu siten, että klo 8-9 esitettävä ohjelma on tarkoitettu alle kouluikäisille lapsille ja klo 9-10 esitettävä kouluikäisille.

Selvityksessä kuvataan myös kyseisen jakson sisältöä. Jakson opetus on, että epärehellisyys ei kannata.

Kyseinen sarja on tarkoitettu kouluikäisille lapsille ja siinä käytetään huumoria, jota alle kouluikäiset lapset eivät välttämättä ymmärrä. Ohjelmassa ei esitetä väkivaltaa tai muutoinkaan mässäillä sieppaustapah-tumalla. Puhuttu teksti ei aiheuta susiveljeksissä ahdistusta ja tilanteet esitetään neutraalisti. Jaksossa käy ilmi, että viekkkaus ei kannata.

Selvityksen mukaan Yleisradio Oy on tutkinut hyvin huolellisesti, miten lapset pystyvät vastaanottamaan ohjelmien sisältöjä. Yleisradio Oy toimii myös yhteistyössä päätoimisten tutkijoiden kanssa. Selvityksessä viitataan Jyväskylän yliopistossa työskentelevään Annika Suoniseen, joka on tutkinut lapsia mediankäyttäjinä. Väitöskirjassaan Suoninen toteaa, että piirretyissä ohjelmissa esiintyvää jännitystä lapset pystyvät hallitsemaan melko hyvin, koska tarpeen tullen he pystyvät etäännyttämään itsensä mediamaailmasta. Suonisen mukaan piirrettyjen ohjelmien jännityksen hallintaa auttaa myös se, että lapset tietävät tarinan päättyvän onnellisesti. Yleisradio Oy pahoittelee tässä tapauksessa katsojalle aiheutunutta mielipahaa.

Yleisradio Oy:n lastenohjelmat on katselijatutkimuksissa toistuvasti to-dettu turvallisiksi. YLE:n lastenohjelmat ja YLE TV2 niitä esittävänä kana-vana pyrkii myös jatkossa toimimaan siten, ettei lasten oikeus turvalli-seen katsomiskokemukseen vaarantuisi.

Valtion elokuvatarkastamon lausunto

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain hallituksen esityksen (HE 34/1998 vp) mukaan, jos televisio-ohjelma on valtion elokuvatarkasta-mon tarkastama, tulisi televisio-ohjelman sijoittelussa ottaa soveltuvin osin huomioon ne ikärajaluokitukset, jotka elokuvia sekä video- ja muita kuvaohjelmia koskevissa laeissa on säädetty. Televisiotoiminnan harjoit-taja voisi myös ennakolta tarkastuttaa lähetettäväksi aiotun ohjelman valtion elokuvatarkastamossa.

Viestintävirasto pyysi valtion elokuvatarkastamolta lausuntoa Herkulliset naapurit-sarjan nyt kyseessä olevan jakson sopivuudesta lapsille ohjel-man esitysjankohda huomioonottaen. Edelleen lausuntoa pyydettiin sii-tä, minkä mahdollisen ikärajaluokituksen elokuvatarkastamo kyseiselle ohjelmalle antaisi nauhalla olevien muiden jaksojen perusteella.

Elokuvatarkastamon lausunnon mukaan Herkulliset naapurit-sarja on lapsille tarkoitettu nukkeanimaatio, jonka perusasetelma muistuttaa pe-rinteisiä satuja. Kettu ja susi yrittävät saada saaliikseensa kanin tai kanin tyttären, mutta epäonnistuvat surkeasti kerta toisensa jälkeen. Tarinoita on nykyaikaistettu amerikkalaisten poliisi- ja toimintaelokuvien tyyliin ja juonet ja dialogit on viritetty lähinnä kouluikäisille. Varsinaista pelotta-vuutta sarjassa on vain vähän. Kokonaisuutena sarja ei elokuvatarkas-tamon käsityksen mukaan edellytä ikärajaa. Esitysjankohda lähinnä pienille lapsille tarkoitettujen ohjelmien yhteydessä olisi tullut kuitenkin harkita uudelleen.

Elokuvatarkastamon mukaan valituksenalainen jakso poikkeaa kielenkäy-töltään nauhalla olevista muista jaksoista. Sudenpentujen puhe itsensä tappamisesta ja raajan katkaisusta on sarjan yleiseen sisältöön ja sen kohderyhmään nähden tarpeettoman voimakasta.

Sarjan tämä osa olisi edellyttänyt sen suomalaisilta toimittajilta pehmeämpien ilmaisujen käyttämistä. Itsensä tappamis- ja raajankatkaisupuheet olisi voinut korvata lievemmillä vaihtoehdoilla. Kyseiselle jaksolle olisi asetettu K7-ikäraja, mikäli se olisi tuotu tarkastukseen.

Viestintäviraston arvio

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:ää sovelletaan kaikkiin televisio-ohjelmiin, joiden vastaanottamiseen ei tarvita suojauksen purkulaitetta. Säännöksen soveltuvuutta arvioitaessa ratkaisevaa merkitystä ei ole annettava ohjelmaympäristölle, johon ohjelma on sijoitettu. Vaikka Herkulliset naapurit-sarjan nyt kyseessä oleva jakso on esitetty kouluikäisille tarkoitetulla ohjelmapaikalla, ei se tarkoita, etteikö tätäkin nuoremmat lapset voisi olla television ääressä. Viestintävirasto toteaa edelleen, että ohjelmasarjojen kutakin jaksoa on esitysajankohtaa harkittaessa arvioitava erikseen.

Elokuvatarkastamon mukaan Lunnaat ja palkkiot-jakson katsotaan täyttävän K7-ikärajakriteerit. Viestintäviraston soveltamien vedenjakajaikärajojen perusteella jakson esittämiselle aamulastenohjelmien yhteydessä ei lähtökohtaisesti ole ollut estettä. Elokuvatarkastamo toteaa edelleen, että valituksenalainen jakso poikkeaa kuitenkin kielenkäytöltään nauhalla olevista muista jaksoista. Sudenpentujen puhe itsensä tappamisesta ja raajan katkaisusta on sarjan yleiseen sisältöön ja sen kohderyhmään nähden tarpeettoman voimakasta. Viestintävirasto yhtyy elokuvatarkastamon näkemykseen, jonka mukaan jakson esitysajankohtaa lähinnä pienille lapsille tarkoitettujen ohjelmien yhteydessä olisi tullut harkita uudelleen.

Viestintävirasto kehottaa Yleisradio Oy:tä ottamaan ohjelmien sijoittelussa edellä esitetyt näkökohdat huomioon erityisesti sellaisten ohjelmien osalta, jotka esitetään pienille lapsille tarkoitettujen ohjelmien yhteydessä.

Yksikön päällikkö

Merja Saari

Lakimies

Päivi-Maria Virta

Tiedoksi

Liikenne- ja viestintäministeriö
Valtion elokuvatarkastamo